אי אליבא דר' אליעזר קאמר אפי' לכתחילה נמי אלא לא קשיא הא ר"ש הא רבנן דתניא בן לוי שנפסקה לו נימא בכנור קושרה ר' שמעון אומר עונבה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף היא אינה משמעת את הקול אלא משלשל מלמטה וכורך מלמעלה או משלשל מלמעלה וכורך מלמטה ואיבעית אימא הא והא רבנן ולא קשיא כאן באמצע כאן מן הצד ואיבע"א הא והא באמצע מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן : **מתני'** חותכין יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם בכלי כאן וכאן אסור : **גמ'** ורמינהו (א) הרכיבו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו אין דוחין רבי אליעזר אומר דוחין רבי אלעזר ורבי יוסי (בן) חנינא חד אמר הא והא בלחה ולא קשיא כאן ביד כאן בכלי וחד אמר הא והא ביד ולא קשיא הא בלחה הא ביבישה ולמאן דאמר הא ביד הא בכלי מאי טעמא לא אמר הא בלחה הא ביבישה אמר לך יבישה אפילו בכלי נמי שרי מ"ט איפרוכי איפרכא ולמ"ד הא בלחה והא ביבישה מאי טעמא לא אמר הא ביד הא בכלי אמר לך בכלי הא תנן אם בכלי כאן וכאן אסור ואידך הא דקתני התם משום דקא בעי איפלוגי ר' אליעזר ורבנן ואידך (ב) דומיא דהרכיבו והבאתו מחוץ לתחום קתני דרבנן ואידך הרכיבו דלא כרבי נתן דאמר החי נושא את עצמו הבאתו מחוץ לתחום כר"ע דאמר תחומין דאורייתא מתיב רב יוסף אמר רבי אליעזר ק"ו ומה שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת אלו שמשום שבות אינו דין שידחו את השבת אלא אמר רב יוסף הא והא ביד ושבות (ג) ומקדש במקדש התירו שבות דמקדש במדינה לא התירו יתיב אביי וקאמר להא שמעתא איתיביה רב ספרא לאביי היה קורא בספר על האסקופה ונתגלגל הספר מידו גוללו אצלו והא הכא דשבות דמקדש במדינה הוא ולא גזרי' דילמא נפיל ואתי לאיתויי ולא אוקימנא באסקופה כרמלית ורה"ר עוברת לפניה דכיון דאיגדו בידו אפילו שבות נמי ליכא איתיביה משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה והא הכא דשבות דמקדש במדינה (ד) ולא גזרינן שמא יחתה בגחלים אישתיק כי אתא לקמיה דרב יוסף א"ל הכי אמר לי רב ספרא אמר ליה מאי טעמא לא תשני ליה בני חבורה זריזין הן ואביי כהנים זריזין הן אמרינן בני חבורה זריזין הן לא אמרינן רבא אמר רבי אליעזר היא דאמר מכשירי מצוה דוחין את השבת ומודה ר' אליעזר דכמה דאפשר לשנויי משנינן

*) [נ"ל בר']

מאי

אי אליבא דר"א קאמר · כלומר כמאן ס"ל במכשירין על כרחך כר"א ס"ל וכיון דכר"א ס"ל אמאי הוי לכתחילה אסור : **אלא הא ר' שמעון והא רבנן** · מתני' רבנן דפליגי עליה דר"ש ואמרי קושרה דסבירא להו כר"א בהדא דמכשירי מצוה דוחין וכו' וכגון בשאי אפשר לעשות מאתמול כדקתני שנפסקה לו נימא בכנורו (ופליגי עליה) בשאפשר לעשות מבעוד יום הלכך בתחלה אסור ומעיקרא כי הוה מוקמינן לה כר' יהודה מ"מ לא שנינן הכי משום דלא שמעינן בהדיא דאית ליה האי סברא למפלג בין אפשר לאי אפשר וכל כמה דלא אשכח תנא דאמר הכי בהדיא מיבעיא לן סתמא דמתניתין מני : **אף היא** · אם היה עונבה או קושרה אינה משמעת את הקול והואיל וקשירה נמי אב מלאכה היא הא עדיפא שתשמיע את הקול וטוב לנו לחלל את השבת בשלשולו לקיים השמעת קול שיר של לוים מלחלל שבת בקשירה שהיא אב מלאכה ולא נקיים בה שום מצוה דלא מני(ה) השמע קול: **משלשל מלמטה וכורך מלמעלה** · שהרי יש יתדות מלמעלה ולמטה שראשי הנימין כרוכין בהן וכשהוא רוצה מגלגל היתד והנימא נכרכת כעין שעושין למיני כלי זמר ארפ"א דמאריך עד שיגיע ליתד שלמעלה וכורכה בו והרי היא כבתחלה ומגלגלין היתד עד שמתפשטת כהלכתה ומשמעת קולה ולרבנן עדיפא למשרי קשירה דהא משלשל נמי אב מלאכה הוא דמתקן כלי כהלכתו וכיון (דדמי) [דשרי] לכתחלה מחליף ואתי נמי להתיר נימין בכנור חדש לכתחלה הלכך קשירה עדיפא : **הא והא רבנן** · דמכשירין שא"א מבעוד יום דוחין והא דקתני מתניתין קושרה כשנפסקה באמצעית שאילמלי עונבה לא תשמע קולה והא דקתני עונבה כשנפסקה בראשה שאין צריכה שם חיזוק כל כך וסגי ליה בעניבה : **ואי בעית אימא הא והא באמצע** · הא ר"ש והא רבנן ובריי' דקתני לא היה קושרה מדאורייתא שרי דס"ל כר"ש מכשירין דמצוה דוחין היכא דלא אפשר להו מאתמול ומשום גזירה הוא דגזר אמצע אטו מן הצד אבל בעלמא ליכא למיגזר מידי דחי : **מתני' יבלת** · ורוא"ה והוא מום לתמיד שדוחה את השבת כדכתיב (ויקרא כב) או חרוץ או(ו) יבלת יבלת דקרא קרינן יבלת שאין שם דבר אלא כמו חיגרת דומיא דשבור ולא כתיב שבר ועורת נמי לא כתיב עיורון אבל יבלת דמתני' הוא שם דבר של המום : **חותכין יבלת** · ביד קאמר : **אם בכלי כאן וכאן אסור** · ואע"ג דכי עביד נמי ביד מתקן הוא והוה ליה חותך מבעלי חיים והוי תולדה דגוזז את הצמר אפ"ה כיון דכלאחר יד קא עביד שאין כן דרך לחותכה אלא בסכין אין כאן אלא שבות : **ואם בכלי כאן וכאן אסור** · דאב מלאכה הוי הואיל ואינו משנה מכמות שעושין בחול : **גמ'** (ז) **הרכיבו** · בפסח הבא בשבת קאמר הרכיבו על כתיפו ברה"ר או להביאו מחוץ לתחום : **וחתיכת יבלתו אין דוחין** · קשיא סתמא אסתמא : **הא** · דפסחים בכלי וה"נ קאמר תנא דמתני' ור"א אפילו בכלי שרי דס"ל מכשירי מצוה דוחין שבת כגון מלאכה שאפשר לעשותה מבעוד יום כגון בקור המום מכשירי קרבן הוא והקרבן דוחה השבת ובמכשירין פליגי : **מתני' ביבשה** · ואפ"ה בכלי אסור משום דמתקן לה ועניין מלאכה קא עביד ודפסחים בלחה ותרוייהו ביד : **אמר לך בכלי** · למה לי לאשמועינן בפסחים דאסור הא כבר שמעינן לה הכא ולמה ליה לתנא לסתמיה בתרי דוכתי : **ואידך** · להכי הדר תניא התם משום פלוגתא דרבי אליעזר דאשמועינן דאפילו בכלי שרי : **ואידך** · להכי לא מוקמינן להאי דפסחים בלחה ובכלי דאם כן הוה ליה אב מלאכה והתם הא דשבות הוא דאיירי : **דומיא דהרכיבו** · דלא מיתסר אלא מדרבנן דחי נושא עצמו ותחומין נמי דרבנן ואפ"ה הואיל ואפשר מאתמול לא דחי : **ואידך** · הרכיבו והבאתו גופה מלאכה גמורה היא דלא ס"ל להאי תנא בפסחים כר' נתן דאמר במס' שבת בפ' המצניע (דף לד.) חי נושא את עצמו ובתחומין סבר לה כרבי עקיבא דאמר במס' סוטה בפ' כשם שהמים בודקין (דף כז:) תחומין דאורייתא : **א"ר אליעזר ק"ו** · התם גבי פלוגתייהו תנינן לה בפ' אלו דברים (פסחים סה:) : **אלו שמשום שבות** · אלמא ת"ק משום שבות קא אסר להו וש"מ דלאו בכלי מתוקמא : **אלא אמר רב יוסף הא והא ביד** · ומיהו מתני' ביבשה לא מוקמינן לה דאם כן אפילו בכלי שרי אלא בלחה וביד היינו טעמא דשרי דשבות הוא ובמקדש שתמידין וקרבנות צבור במקדש הם מבקרין אותן ובפסחים היינו טעמא דאסור דאע"ג דשבות הוא וצורך מקדש הוא אפ"ה כיון דכל אחד ואחד מבקר פסחו ומתקנו בביתו ואח"כ מביאו למקדש לא התירו לעבור על השבות במדינה : **להא שמעתא** · דרב יוסף : **גוללו אצלו** · דכיון דאיגדו בידו אע"ג דאיכא שבות דילמא נפיל כוליה לרה"ר ואתי לאיתויי ספר נמי שבות דמקדש קרי ליה שהרי קדש הוא אלמא שבות דצורך מקדש הותר אף במדינה : **הא אוקימנא** · בריש פירקין באסקופה כרמלית וכו' דאפילו שבות ליכא למגזר דא"נ נפיל כוליה כי ממטי ליה לתוך הבית דרך האסקופה אין כאן חיוב חטאת : **משלשלין וכו'** · לצלותו והוא יצלה מעצמו · ובבשר דעלמא אמרינן אין צולין בשר בצל ובילה אלא כדי שיצולו מבעוד יום גזירה שמא יחתה בגחלים בפ"ק דשבת (יט:) : **והא הכא** · דכל אחד צולה פסחו בביתו וקשרי ליה נמי במדינה : **בני חבורה** · הנמנין על הפסח זריזין הן דכל העוסקין בקדשים זריזין וחכמים הלכך לא מחתי : **ואביי** · דאישתיק סבר כהנים זריזין הן אמרינן בכמה דוכתי דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קדש אבל בני חבורה זריזין הן לא אמרינן שאין לך אדם שאינו עושה פסח : **רבא אמר** · הא והא ביד {כדאמר דבכלי ליכא לאוקמי לפסחים משום מלאכה} והא והא בלחה {דאי ביבישה לא מיתסר בכלי} אלא מתני' דקתני שבות דאפשר לה מאתמול מידחי מקמי מכשירי מצוה=ר"א היא דפליג נמי עלה דההוא דפסחים ואמר דוחין, דאפילו אב מלאכה מידחי מקמייהו וכ"ש שבות והא דקתני במתני' דבכלי אסור מודה ר"א דכמה דאפשר לשנויי משנינן ליה ולא מחללינן שבתא והיכא דלא אפשר כגון גבי איזמל דחינן אפילו אב מלאכה :

מאי

הא בלחה הא ביבישה · [מתניתין ביבישה] ואפילו הכי אסרינן בכלי דשבות גדול הוא :

יבישה אפילו בכלי שרי · ולא מסתבר להחמיר עליו כיון דלפרוכי מפריך :

ולאו אוקימנא באסקופה כרמלית · תימה דהאמר לעיל (דף לז.) גבי מלאן לכתים או כריכות מניח פחות פחות מד' אמות דאמר שבות דמקדש במדינה התירו וי"ל דשבות כי האי גוונא ודאי שמוטלין בבזיון התירו :

מה

עין משפט נר מצוה

סא א מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה ח סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שמ סעיף ג :

סב ב ג מיי' פ"א מהל' קרבן פסח הלכה יח סמג עשין רכג :

סג ד מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה טו :

רבינו חננאל

קושרין נימא במקדש כו' ורמינהו (נימא) [נימת] כנור שנפסקה לא היה קושרה אלא עונבה ופרקינן לא קשיא מתני' ר' אליעזר ברייתא ר' עקיבא דפליגי במכשירי מילה ובמכשירי פסח ר' אליעזר סבר מכשירי מצוה דוחין את השבת כו' ונדחה ואסיקנ' אלא ל"ק הא ר"ש הא רבנן דתניא בן לוי שנפסקה לו נימא בכנורו קושרה קשר של קיימא כו' · איבעית אימא הא והא ר' שמעון ולא קשיא מתניתין באמצע ברית' מן הצד איבעית אימא הא והא באמצע ות"ק סבר לא גזרינן באמצע אטו מן הצד ותנא (כר"א) [דברייתא] סבר גזרינן : מתני' חותכין יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם בכלי כאן וכאן אסור. והתנן בפסח חתיכת יבלת אינה דוחה את השבת · ופרקינן מתני' ביבישה ומתני' דפסח בלחה · ואיבע"א לעולם בלחה ומתני' ביד · ומתני' דפסח בכלי · מ"ד הא ביד הא בכלי מ"ט לא אמר הא בלחה הא ביבישה · יבישה מיפרך פריכה אין צריך חתיכה ומ"ד הא בלחה הא ביבשה מ"ט לא אמר הא ביד הא בכלי · אמר לך בכלי א"צ למיתנייה התם [הא] קתני במתני' ואם בכלי כאן אסור בין במקדש בין במדינה אסור ואידך אמר לך הא דקתני התם משום דבעי איפלוג ר' אליעזר ור' יהושע. ואקשינן והא חתיכת יבלתו דומיא (דהכרתו) [דהרכבתו] והבאתו מחוץ לתחום קתני מה הללו משום שבות אף חתיכת יבלת משום שבות ואי בכלי איסור מלאכה הוא · ופרקינן הרכיבו דלא כר' נתן דאמר החי נושא את עצמו והא דר' נתן מפורש בשבת פרק [המצניע דף ג"ד] הבאתו מחוץ לתחום כר"ע דאמר תחומין דאורייתא ומפורש (בסוכה) [בסוטה] פרק [כשם שהמים דף כ"ז] ואילו נמי איסור מלאכה נינהו ומותבינן איני דהני איסור מלאכה נינהו והתנן א"ר אליעזר ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה שבת אלו שמשום שבות [וכו'] *) מיהו שבות דמקדש במקדש התירו אבל האי דפסח שבות דמקדש. [במדינה לא

*) נ"ל אלא אמר רב יוסף הא והא ביד מיהו שבות דמקדש וכו'

רב נסים גאון

דוחין את השבת דברי ר' אליעזר ורבנן דפליגי עליה סברי כר' עקיבא דאמר מילה עצמה דאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת אבל מכשיריה דאפשר לעשותן מערב שבת אין דוחין את השבת : **פלוגתא** דר' אליעזר ור' יהושע אתא לאשמועינן היינו מתני' דבפ' אלו דברים בפסח דוחין את השבת (פסחים דף סה) ותנן ר' אליעזר אומר דוחין אמר ר' אליעזר ומה אם שחיטה שהיא כו' אמר לו ר' יהושע יום טוב יוכיח כו' · הרכיבו דלא כר' נתן דאמר חי נושא את עצמו הבאתו מחוץ לתחום כר' עקיבא דאמר תחומין דאורייתא ועיקר דברי ר' נתן בפרק המצניע (שבת דף לד) ר' נתן אומר על השחוטין חייב על חיים פטור שהחי נושא את עצמו ועיקר דברי ר' עקיבא במשנת סוטה (דף כז) בפרק כשם שהמים בודקין אותה וכבר פירשנוה : **ולא קא גזרינן** שמא יחתה בגחלים איתא בסוף פרק יציאות השבת (דף יח) לא תמלא אשה קדירה עססיות כו' ואמרינן אפילו תימא בית הלל בהא מיסר אסרי גזירה שמא יחתה בגחלים · כיון דאמרי רבנן בעלמא משום שבות הכא

מה

מסורת הש"ס

פסחים סה: וסח:

[שם סח: רוב הסוגיא ע"ש]

שבת לד.

[סוטה כז: וש"נ]

[פסחים סה:]

לעיל נז: [שבת ה:]

שבת יט:

[שבת כ. קיד. פסחים נט: סס. פס. ביצה יח. ב"ב ל. חולין קכג: זבחים לה.]

הגהות הב"ח

(א) גמרא ורמינהו הרכבתו והבאתו וכו' ולא קשיא הא ביד הא בכלי: (ב) שם דומיא דהרכבתו והבאתו וכו' ואידך הרכבתו דלא: (ג) שם ושבות דמקדש במקדש:(ד) שם במדינה הוא ולא גזרינן : (ה) רש"י ד"ה אף הוא וכו' דלא מני משמעת קול : (ו) ד"ה יבלת וכו' או חרוץ או יבלת דקרא קרינן יבלת אינה שם דבר אלא כמו חיגרת דומיא דשבור ולא כתיב שבר ועורת נמי לא כתיב עורון אבל יבלת דמתניתין : (ז) ד"ה הרכבתו בפסח הבא בשבת קאמר הרכבתו להרכיבו על כתיפו :

*שבלוי:

חמור	כלי	פסחים	לחה
קל	יד	משנתנו	יבשה

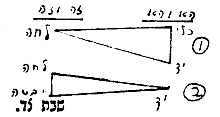

נושאין
לישב סתירה
בענין חתיכת
יבלת מקדש
משנתנו=אוסר
פסחים=אוסר
תירוצים לישב
קושיות
על התירוצים
ב' קושיות
על ישוב

תת נושאין
מכשירי מצוה
לר"א - דוחין
אפילו אב
מלאכה